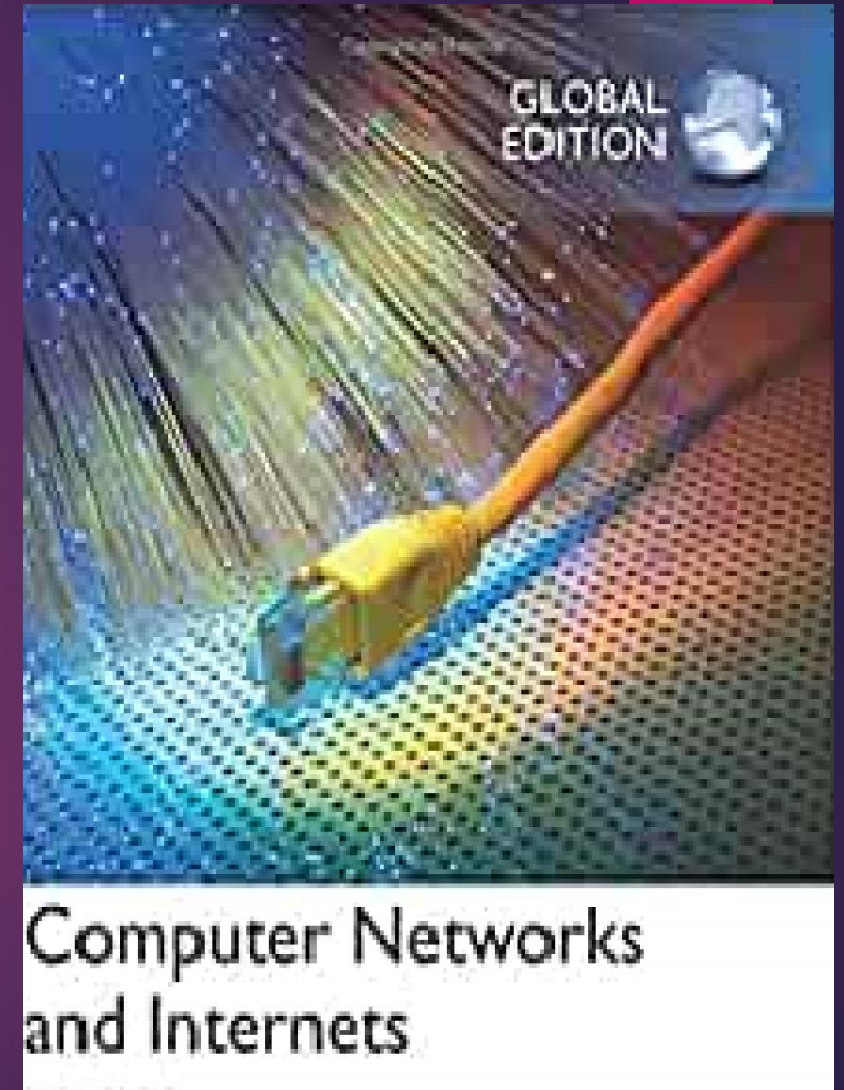

ES un INTERNETS

Computer Networks
and Internets

Kas ir internets?

Internets ir pasaulē pieejams savstarpēji saslēgtu datortīklu kopums, kas nodrošina

- ▶ **piekļuvi dažāda veida informācijai un pakalpojumiem,** izmantojot interneta tīklam (WI-fi) pieslēgtam datoram vai viedtālrunim.

Piemēram, internets nodrošina dažādu portālu, e-pasta darbību.

- ▶ Internets nozīmē starp-tīklu komunikāciju, kad tīklā ir saslēgti vismaz divi un vairāk datori.

Interneta pieslēgums

- ▶ Lai varētu ieiet internetā datoram ir jābūt interneta pieslēgumam
- ▶ Interneta pieslēgums var būt nodrošināts izmantojot kabeli vai izmantojot rūteri

Bezvadu internets

- ▶ Dažādās publiskās vietās, piemēram, kafejnīcās, tiek piedāvāts pieslēgties bezvadu internetam. Logo →
- ▶ Tas gan parasti ir slēgts, t.i, lai tam piekļūtu ir jāzina parole, tomēr tas vēl nenozīmē, ka pieslēgties vienmēr ir pilnīgi droši.
- ▶ Daudzi piedāvātie bezvadu interneta pieslēgumi ir nešifrēti. Tas Jūs padara neaizsargātus pret ļaunprātīgiem lietotājiem .
- ▶ Publiskās vietās lietojiet internetu tad, kad ir redzams droša interneta logo →

DROSS
INTERNETS.LV

Kā pieslēgties internetam?

- ▶ Vispirms jāieslēdz dators!
- ▶ Kad ir atvēries ekrāna logs , jāmeklē viena no šīm ikonām

- ▶ Jāuzspiež dubultklikšķis

Kā darbojas Google ?

What does Google know about me?

Google Search

Feel Feeling Lucky

- ▶ Lai uzlabotu daudzu vietņu darbību un nodrošinātu bezmaksas pakalpojumus, tiek izmantoti Google pakalpojumi
- ▶ Ieraksties atslēgas vārdus savam jautājumam vai visu jautājumu ko vēlaties uzzināt?
- ▶ Nospiediet taustiņu

Internetā savā starpā ir savienoti dažāda mēroga tīkli

- ▶ WWW jeb globālais tīmeklis ir tīmekļa vietņu (mājas lapu) tīkls, un tas ir tikai daļa no interneta.
- ▶ Tīmekļa vietnes adreses iespējams atpazīt un iedalīt pēc saīsinājuma, kas atrodas pēc lapas nosaukuma, piemēram:
 - com (company) – komercdarbība
 - edu (education) – izglītības vai zinātniskas iestādes lapa
 - ee – Igaunija
 - lt – Lietuva
 - lv – Latvija

Noteikumi kā uzvesties internetā

Saskarsmei interneta vidē pastāv uzvedības noteikumi, kas interneta lietošanu padara visiem patīkamu un draudzīgu:

- ▶ Internetā **var** izmantot segvārdu jeb izdomātu vārdu
- ▶ Internetā nedrīkst izlikties par citu personu;
- ▶ Ar sarunu biedru jāveido sarunu tā, lai Tevi var saprast un nerodas pārpratumi; <https://drossinternets.lv/uploads/materials/files/10-padomi-drosibai-interneta.pdf>
- ▶ Atceries, ka viss, ko tu publicē forumos, savā sociālā tīkla profilā ir pieejams izlasīšanai un apskatei ikvienam!

Atceries!

- ▶ Ja ziņojums jau ir nosūtīts, izdzēst to vairs nevar!
- ▶ Katru ziņojumu var papildināt ar emocijzīmēm jeb «smaidiņiem» !

Sociālie tīkli

Sociālie tīkli ir tīmekļa vietnes, kurās var sazināties ar citiem cilvēkiem (draugiem, radiem, skolas biedriem, paziņām).

Lai tās lietotu Tev ir jāreģistrējas un jāizveido savs profils.

Sazināties sociālajos tīklos var dažādos veidos :

rakstīt savu viedokli forumos, interešu grupās;

grupas var apmainīties ar fotogrāfijām augšuplādēt audio un video failus, sūtīt vēstules u.c.

https://lv.wikipedia.org/wiki/Soci%C4%81lie_t%C4%ABkli

Sociālos tīklu svar iedalīt četrās lielās kategorijās

Pasaulē un arī Latvijā ir pieejami vairāki simti dažādu sociāl tīklu veidi, un to skaitam ir tendence palielināties.

1. **Atvērtie sociālie tīkli** - tādi kā Myspace,

▶ kur katrs var reģistrēties, komentēt jebkura lietotāja profilā, piedalīties gandrīz visās aktivitātēs, kā arī visa informācija ir publiski pieejama izņemot personisko saraksti un dažus izņēmumus;

Slēgtie sociālie tīkli

- ▶ -) kurā kāda lietotāja profilā vai pie bildēm komentāru atstāt var tikai tie, kurus jūs esat apstiprinājuši kā draugus

- ▶ -) vai arī tādi kā Draugiem, kur gandrīz nekāda informācija nav pieejama neregistrētajiem lietotājiem

Mikroblogveidīgie sociālie tīkli

- ▶ tādi kā Twitter, kurā komentāru savā profilā var ierakstīt tikai pats bloga izveidotājs,

VectorStock

VectorStock.com/27986443

Servisi, ar sociālo tīklu funkcijām

- ▶ tādi kā flickr.com, digg.com, u.tml

https://eprasmes.lv/wp-content/uploads/2015/08/Socialie_tikli_eScouts_final.pdf

- ▶
- ▶

Zināmākie sociālie tīkli

Draugiem.lv

Whatsapp.com

Twitter.com

Pinterest.com

Facebook.com

Snapchat.com

Youtube.com

Instagram.com

<https://ciekursmedia.lv/celvedis-socialajos-tiklos/>

Droša interneta profila veidošanas ieteikumi

- ▶ Pirms reģistrēties portālā uzzini vairāk, par kādiem tematiem raksta portālā!
Vai tevi tas interesē?
- ▶ Iepazīsties ar portāla noteikumiem, tikai tad pievieno profilu portālam!
- ▶ Pievērs uzmanību, vai **portālā paredz** finansiālas saistības (**samaksu**)!
- ▶ Padomā vai vēlies likt portālā savu foto!
- ▶ Noteikti pajautā vai ģimene piekrīt, ka profilā ievieto personīga rakstura informācijas un foto!
- ▶ Palūdz kādam , lai paskaidro vai iespējams atteikties no reģistrācijas jeb dzēst profilu!
- ▶

Ja reģistrējies un izmanto segvārdu, ievēro:

- ▶ Segvārds nav uzvārds!
- ▶ Segvārds nav atspoguļoti dzimšanas mēnesis
- ▶ Lai segvārds nav dzīvesvietas adrese;
- ▶ Lai segvārds nesatur rupjības!
- ▶ Segvārds ir neitrāls ! Piem, Zuze, Acīgais utt.

Drošas paroles veidošana

Jūsu parole internetā: sociālajos tīklos, e-pastā, internetbankā u.tml. ir kā atslēga jūsu mājas durvīm !

Drošas paroles 7 soļi

- ▶ Paroli zini tikai pats, neviens cits to nezina
- ▶ Parole ietver ko tādu, ko jūs neaizmirsīsit;
- ▶ Parole ir vismaz 8 zīmes, kas satur simbolus un ciparus;
- ▶ paroli jāatjauno ik pēc 3 mēnešiem;
- ▶ Parole ir ierakstīta un nolikta drošā vietā mājās!

Atceries!

- ▶ Ja vēlies iziet no sava e-pasta vai profila sociālajā tīklā, jāspiež „**iziet**”, nevis jāaizver pārlūkprogrammas logs ar „X”.
- ▶ Esi uzmanīgs – sargā savu personīgo informāciju!

Informācijas ievietošana internetā

- ▶ Pirms ievietot informāciju internetā pajautā sev:

Vai es gribētu, lai to redz mana mamma?

Vai es gribētu, lai to redz svešs garāmgājējs?

- ▶ Ja atbilde ir «nē» **! Neliec to internetā !**

- ▶ Pat tad, ja informācijas ir maz, var izsecināt, pilsētu, kurā dzīvo, skolu, kurā mācies, kad neesi mājās.....

Ievietojot internetā jebkuru informāciju par sevi jāatceras:

- ▶ Cilvēks nevar pazīt visus draugu draugus;
- ▶ Cilvēks nevar zināt ,cik svešu cilvēku viņu ir redzējuši;
- ▶ Cilvēks nevar zināt svešu cilvēku nolūkus;
- ▶ Noteikti jāpārliedzinās par saņemtās informācijas patiesumu
 -)vai tiešām ir mainījies bankas konta numurs var noskaidrot pazvanot uz banku;
 -)Iaimēt loterijā ir iespējams, ja esi pats pieteicies loterijai.

Atceries!

▶ Informāciju, ko jūs ievieojat internetā,
var redzēt ikviens !

[https://drossinternets.lv/uploads/materials/
files/vaifija-skola.pdf](https://drossinternets.lv/uploads/materials/files/vaifija-skola.pdf)

Fotogrāfiju ievietošana internetā

- ▶ Rūpīgi apdomā, kādu fotogrāfiju Tu ievieto internetā;
- ▶ Vai Tu būtu ar mieru fotogrāfiju, ko izvietoj internetā uzlikt apskatei skolā?
- ▶ Atceries šī fotogrāfija internetā būs atrodama ļoti ilgi, arī tad, kad jau būsī pieaudzis!

Ko es varu atrast internetā?

- ▶ Apskati internetā sava labākā drauga profilu!
- ▶
- ▶ Pameklē, ko vēl internetā var atrast par draugu?
- ▶
- ▶ Vai draugs zina , ka šī informāciju par viņu ir internetā?

Atceries!

**Jebkurš pieaugušais, skolotājs, vecāks, draugs
var ievadīt Tavu
vārdu un uzvārdu interneta meklētājos, lai
pārliecinātos,
kāda veida fotogrāfijas, informāciju un
komentārus esi
ievietojis internetā.**

Atceries!

**Cilvēku darbības sastāda līdz 49% jeb
tikai pusi no interneta plūsmas.**

**Pārējo sastāda dažādi spama servisi
un virtuālie roboti.**

Bibliogrāfija:

- ▶ Latvijas Interneta asociācijas Net-Safe
Latvia Drošāka

interneta centrs; Rīga 2011

<https://drossinternets.lv/uploads/materials/files/rokasgramata-drosiba-interneta.pdf>

- ▶ http://socialinnovation.lv/wp-content/uploads/2016/09/tulkots_IO1-FINAL-Prague-19.09-.pdf

Paldies par uzmanību!